

ÅRSRAPPORT 2010
SAMFUNNS- OG NÆRINGSUTVIKLING

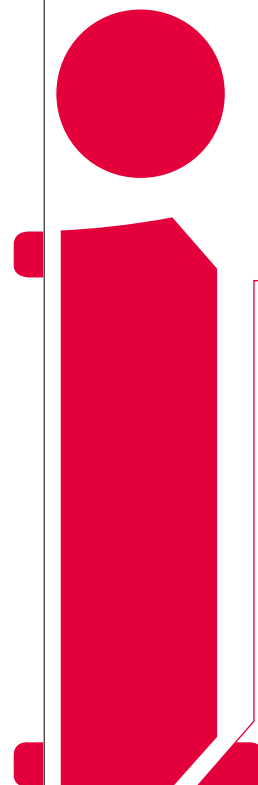
2010

INNHold

- [04] Samfunns- og Næringsutvikling
- [05] Arbeidshelse og sykefravær
- [06] Arbeidsliv og sikkerhet
- [07] Politikk og samfunn
- [09] Innovasjon

Utvalgte prosjekt fra Samfunns- og Næringsutvikling:

- [11] Unge arbeidstakere i bygg og anlegg - Fra skole til arbeidsliv
- [12] Sykefravær i barne- og ungdomsskoler
- [14] Medarbeiderdrevet innovasjon
- [16] Integrasjonsforskningsprogrammet
- [18] Personvern og trafiksikkerhet
- [19] Ny forskning om petroleumpolitikk i nord
- [20] Interesseorganisasjonenes politiske påvirkning
- [22] Innovasjon med forskningsinnhold
- [24] Legionella-bakterien: Virulens og Angst
- [<>] Publikasjonsliste

IRIS

International Research Institute of Stavanger AS er et anvendt forskningsinstitutt med sterke relasjoner mot industrien og det offentlige. IRIS ble etablert i 2006, med utspring i Rogalandsforskning, etablert i 1973. Selskapet er eid av Universitetet i Stavanger (50%) og stiftelsen Rogalandsforskning (50%).

Aktivitene ved IRIS favner om både anvendt oppdragsforskning og grunnforskning. Tre sentrale avdelinger og fagfelt er energi, miljø, og samfunn.

Det endelige målet for forskningen er at resultatene skal kunne brukes innenfor industri, næringsliv eller offentlig virksomhet. Erfaring viser at daglig og nær kontakt mellom forskere og kunder, med fokus på løsninger og forsknings- og praksisbasert idéutvikling, gir god grobunn for innovasjon og nyskaping. Gjennom IRIS – Forskningsinvest ivaretas prosessen med å utvikle forskningsresultater fra IRIS til nye produkter og tjenester.

SAMFUNNS- OG NÆRINGSUTVIKLING

Iris sin avdeling for Samfunns- og Næringsutvikling (SN) har opp mot 40 årsverk fordelt på 50 høyt kvalifiserte medarbeidere. Den overordnede målsetningen er gjennom forskning og utvikling å bidra til økt kunnskap som kan fremme en bærekraftig, helsefremmende og verdiskapende utvikling i samfunns- og næringsliv. Prosjektporteføljen gjenspeiler derfor både aktuelle problemstillinger og langsiktige utfordringer, nasjonalt som internasjonalt.

Gjennom grunnforskning så vel som anvendt forskning studerer vi trender og enkeltstående hendelser, og kunnskapsgrunnlaget vi danner bidrar til økt forståelse for prosesser i samfunnet rundt oss. Forskerne på avdelingen har bakgrunn i et mangfold av fagfelt. Disse inkluderer psykologi, helsefag, sosiologi, pedagogikk, statsvitenskap, økonomi, realfag og ingeniørfag.

Medarbeiderne ved avdelingen er inndelt i 4 tematisk orienterte forskningsgrupper, med kontorer i Stavanger og Bergen:

- (1) Arbeidshelse og sykefravær
- (2) Arbeidsliv og sikkerhet
- (3) Politikk og samfunn
- (4) Innovasjon

ARBEIDSHELSE OG SYKEFRAVÆR

Forskningsgruppen arbeidshelse og sykefravær ser på ulike forhold ved personers deltagelse i arbeidslivet. Forskingen er rettet mot å forstå forholdene på arbeidsplassen, i relasjon til grupper og individer.

Eksempler på forskningstema er inkluderende arbeidsliv, skiftarbeid, oppfølging av sykmeldte, arbeidsrettet rehabilitering, omorganisering, arbeidskrav, nærværskultur, HMS, funksjonsevne, ergonomi og evidensbasert praksis.

På individnivå dekker forskningen flere diagnosegrupper, som for eksempel muskel og skjellettplager og ervervet hjerneskade. Forskerne er spesielt opptatt av arbeidstakere med samsykdomsproblematikk, som for eksempel langtidssykmeldte. Alle i arbeidsfør alder forskes på, men prosjekter kan ha et avgrenset alders-fokus, slik som yngre arbeidstakere i bygg/anleggsbransjen og eldre arbeidstakere offshore. I mange prosjekter er det fokus på tiltak, hva som virker og hvorfor tiltakene virker.

Metodiske tilnærminger spenner fra eksplorerende teorigenererende forskning, systematiske kunnskapsopsummeringer, komparative studier, eksperiment, forskningsbasert instrument- og metodeutvikling til analyser av registerdata. Vi forsker både på offentlig og privat sektor, i en rekke bransjer.

ARBEIDSLIV OG SIKKERHET

Arbeidsliv og sikkerhetsgruppen forsker på ulike sider ved arbeidslivet og dets tilgrensende institusjoner ut fra ulike samfunnsvitenskapelige perspektiv. Sentrale forskningstema er teknologi og arbeidsorganisering, arbeidslivsrelasjoner, arbeidsmiljø/HMS og konflikthåndtering i arbeidslivet.

Det er en utpreget tverrfaglig sammensetning i gruppen, med forskere som har bakgrunn innen samfunnsvitenskap, økonomi og juridiske fag. Forskningen favner både om grunnforskning og forsknings- og utviklingsprosjekter rettet mot næringslivet og offentlige aktører. Strategisk fokus er rettet mot følgende tre områder:

- (1) Teknologiers betydning for beslutningstaking og samhandling i organisasjoner
- (2) Medarbeiderdrevet innovasjon
- (3) Sikkerhetskultur

POLITIKK OG SAMFUNN

Forskningen retter her søkelyset mot politikktutforming og samfunnsutvikling, og sammenhengene mellom disse. Innenfor temaet politikktutforming dreier forskningen seg om hvordan offentlig politikk utformes, hvilke konsekvenser implementeringen av politikken får, og det faglige grunnlaget for utforming av politikken. Innenfor temaet samfunnsutvikling fokuseres det særlig på utviklingstrekk og trender innenfor næringslivet, offentlig virksomhet, arbeidsmarkedet, frivillig sektor, kultur og miljø, og befolkningens holdninger og tilpasninger. Det meste av forskningsaktiviteten kan grupperes i tre temaområder:

- (1) Forskningen om politisk organisering og styring omhandler politiske institusjoner, deres oppbygging, organisering og funksjonsmåte, utfallet av de politiske prosessene på ulike samfunnsområder, og studier av reformer og endringer av offentlige institusjoner. Studier av frivillighetens organisering og interesseorganisasjoners politiske påvirkning er sentrale temaer innenfor dette feltet. Politikkområder som næring, landbruk, samferdsel, miljø, energi (petroleum, kraft), kommunal- og regionalpolitikk, helse og rus, idrett, kultur og frivillighet inngår i porteføljen.

[2] Innen forskningstemaet regioner og regionalisering analyseres samfunns- og næringsutvikling, politikkutforming og politisk organisering innenfor ulike romlige kontekster. Forskningsporteføljen omfatter;

- komparative studier av utvikling og styring (herunder governance) i norske storbyregioner
- nasjonale og internasjonale komparative studier av økonomiske, politiske og kulturelle regionaliseringsprosesser og av relasjonen mellom forvaltningsnivåene
- framtidsstudier innenfor spesifikke fagområder, kombinert med virkningsbaserte og strategiorienterte scenarier
- analyser av utviklingstrekk i næringslivet og kompetansebehov i arbeidsmarkedet

[3] Forskningstemaet samferdsel og trafikk-sikkerhet dreier seg i stor grad om kollektivtrafikk, reisevaner og trafiksikkerhet. Samferdselsplanlegging relatert til infrastrukturen for veg og bane, kollektivtransport, godstransport og logistikk utgjør en sentral del av porteføljen, mens reisevaneundersøkelser, både regionalt og for enkeltvirksomheter, er en viktig del av mobilitetsforskningen. Innenfor trafiksikkerhetsfeltet omfatter forskningen betydningen av individuelle holdninger i forhold til trafikkatferd og evaluering av ny teknologi og dens ulykkesreducerende potensial.

Forskningsporteføljen er stadig under utvikling og omfatter også prosjekter som ikke uten videre kan plasseres inn under disse tre stabile hovedtemaene. Forskning om bedriftenes samfunnsansvar, innvandring og flerkulturalitet er stikkord som kan nevnes i denne sammenheng.

Forskerne i gruppen har en tverrfaglig profil og medarbeidere med bakgrunn fra fag som statsvitenskap, administrasjon og organisasjonsvitenskap, sosiologi, økonomi, geografi og samfunnsplanlegging.

innovasjon

VI FORSKER FOR INNOVASJON

Forskningen skjer i samarbeid med både offentlige og private organisasjoner. Et mål i denne forskningsgruppen er å oppnå økt bevissthet om hva som fremmer og hemmer innovasjon. Spesielt er det viktig å studere og legge til rette for samhandling. Samhandling regnes som en forutsetning for systematisk innovasjon. Innovasjon er prosessen med å videreføre en kreativ idé til implementering i et internt eller eksternt marked. Det dreier seg om ideer til fysiske produkter, tjenester, prosesser eller organisasjonsformer.

Innovasjon er et sammensatt fenomen. Innovasjonsforskningen er knyttet til tema som kommunikasjon og organisasjonsutvikling, offentlige virkemidler på regionalt og nasjonalt nivå, teknologioverføring (bransjene strekker seg fra undervannsteknologi til romfart og fra petroleum til rus), folkehelse og betydning av kjønn i innovasjon.

Det er behov for mer kunnskap om hvordan kommunikasjon og teknologioverføring kan brukes til å oppnå systematisk innovasjon. Derfor er dette våre satsingsområder:

[1] Nyskapende kommunikasjon

Kommunikasjonens betydning er viet lite oppmerksomhet når det gjelder innovasjon, både i forskning og bedrifter. Viktigheten av kommunikasjon kommer til syne gjennom begrep som samhandling, samarbeid og samspill. Også begrepet "dialog" brukes mye i forbindelse med innovasjon. Forskning går ut på å få fram hvordan kommunikasjon kan brukes til å oppnå engasjement og systematisk innovasjon.

[2] Teknovasjon (Technovation)

Før brukte vi ordet teknologioverføring. Dette ordet dekker ikke det vi ønsker å uttrykke. Teknologioverføring handler ikke bare om overføring av teknologi. Det er til og med sagt at dette er den enkleste delen av det hele. Følgeprosessene er gjerne det som er det mest utfordrende. Disse prosessene dekkes av begrepet innovasjon. Innovasjon preges av veksling mellom entusiasme og motstand. Tanker og følelser gjenspeiles ikke i ordet teknologioverføring. Ordet teknovasjon [eng. technovation] dekker alt dette. Hensikten vår er at det nye begrepet vårt "teknovasjon" vil føre til en mer nyansert forståelse av innovasjonsfenomenet i et teknologisk perspektiv.

U

Utvalgte
prosjekter
fra
Samfunns-
og
Næringsutvikling:

UNGE ARBEIDSTAKERE I BYGG OG ANLEGG - FRA SKOLE TIL ARBEIDSLIV

Prosjektet setter fokus på unge arbeidstakere yngre enn 25 år i bygg- og anleggsbransjen, og på overgangen fra skole til arbeidsliv med hensyn på involvering i ulykker, helseplager og fravær og de unges kunnskap om helse, miljø og sikkerhet, forståelse av risiko, risikoadferd og tilpasning til HMS-kultur når de kommer i arbeidslivet. Prosjektet har som hovedmål å utvikle tiltak som kan nyttiggjøre av bransjen selv, og som skal bidra til å redusere skader og ulykker blant de unge.

I 2010 ble kartleggingsfasen av prosjektet avsluttet med et åpent morgenseminar for bygg- og anleggsbransjen. Her ble resultater fra kartleggingsprosjektet presentert. Disse resultatene viste at unge arbeidstakere er mer utsatt for skader og ulykker enn eldre arbeidstakere, men at årsaksforholdene er kompliserte og kan knyttes både til manglende erfaring og til det forhold at unge arbeidstakere også utfører mer fysisk arbeid, de er rett og slett mer eksponert for risikofaktorer generelt. De unge er også påvirkelige og tar etter svært kort tid inn kulturen som finnes på de ulike arbeidsplassene. Gode rollemodeller er derfor viktig.

På bakgrunn av disse funnene ble neste del av prosjektet igangsatt høsten 2010. Denne delen har fokus på tiltak og i samarbeid med bygg- og anleggsbransjen skal det utvikles tiltak som skal målrettes mot reduksjon av skader, ulykker og helseplager blant unge arbeidstakere.

Prosjektet er et tverrfaglig prosjekt og et samarbeidsprosjekt, med problemstillinger knyttet til både sikkerhet, arbeidsmiljø, arbeidshelse og fravær. Prosjektet finansieres av Fondet for Regionale Verneombud. IRIS gjennomfører prosjektet, og kan støtte seg på en stor referansegruppe som består av partene i arbeidslivet, Arbeidstilsynet, representanter fra opplæringskontorene i Rogaland og fra Rogaland Fylkeskommune.

SYKEFRAVÆR I BARNE- OG UNGDOMSSKOLER

Det er gjort få studier som ser på sykefraværet blant ansatte i grunnskolen. Spesielt finnes det få studier som kartlegger hvorfor det er så ulikt nivå på sykefraværet mellom skoler. Det er ikke uvanlig at det i en og samme kommune kan være enkelte skoler som har tre prosent sykefravær, mens andre skoler har 12 prosent sykefravær. Ofte finnes det ikke åpenbare årsaker til dette. Å kartlegge denne forskjellen var hovedfokus i en studie som ble gjort i 2010. Oppdragsgiver var Sandnes kommune.

Dataene ble hentet fra lokale registerdata fra personal systemet over sykefraværet ved cirka 30 barne- og ungdomsskoler. Disse ble koblet til resultater fra medarbeiderundersøkelsene ved skolene. Det ble målt tilfredshet blant de ansatte innen følgende områder: Kollegiale forhold, ledelse, arbeidets organisering, fysisk tilrettelegging og sikkerhet, trivsel, faglig og personlig utvikling og løsningsorientert kultur. Resultatene viste at det på skolenivå var en tydelig tendens til en sammenheng mellom tilfredshet med disse områdene og sykefraværet.

Dette gjaldt for alle områdene, men i svært ulik grad. Hvor mye medarbeider-tilfredsheten blant de ansatte forklarte forskjeller i sykefravær var også mer uttalt for enkelte år enn andre. Resultatene viste videre at det var ulike områder som forklarte forskjellen i sykefravær mellom skolene år for år. Hvor løsningsorientert kulturen opplevdes ved skolene viste en signifikant sammenheng med sykefraværet for ett år. Imidlertid var det andre problemstillinger som forklarte forskjellen i sykefravær året for. Da var det tilfredshet med hvor godt arbeidet var organisert og med fysiske tilretteleggingen som viste en signifikant sammenheng med sykefraværet på skolenivå.

Studien impliserte at det er viktig og se medarbeidertilfredshet i relasjon til forventede effekter som sykefravær. Dette kan spesielt synes å ha betydning når det skal brukes som kunnskapsgrunnlag for å utvikle en treffsikker tiltakspakke. Studien dokumenterte at relasjonen mellom medarbeidertilfredshet og sykefravær ikke er stabil, og at skreddersydde arbeidsmiljøprogram bør utvikles på årlig basis.

MEDARBEIDERDREVET INNOVASJON

IRIS vant våren 2010 en anbudskonkurranse fra Nærings- og Handelsdepartementet, hvor oppdraget var å utarbeide en håndbok med retningslinjer for medarbeiderdrevet innovasjon (MDI). Bakgrunnen for oppdraget var den såkalte Innovasjons-meldingen (St.meld. 7, 2008-2009), der Regjeringen peker ut satsing på medarbeidere som et viktig punkt i sin politikk for innovasjon.

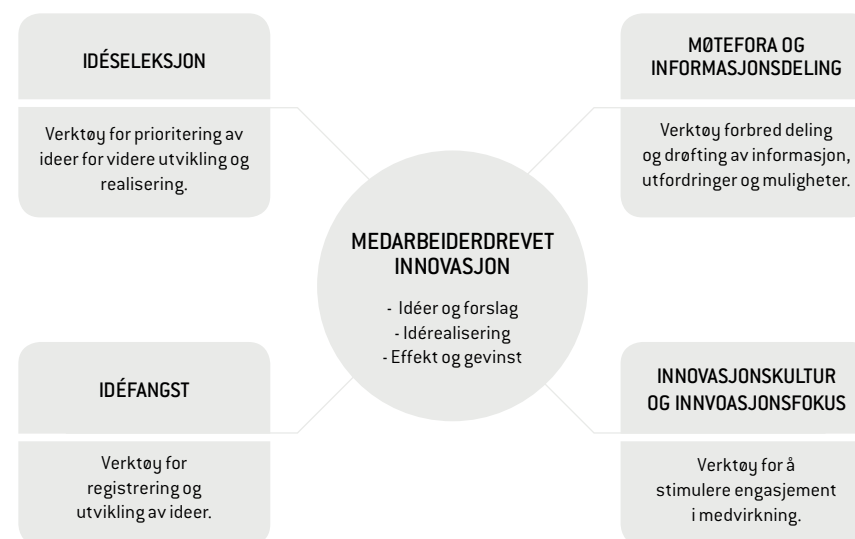
MDI er en fellesbetegnelse for medarbeideres aktive deltagelse i utvikling av varer, tjenester og produksjonsprosesser, og knoppsskyting fra eksisterende virksomhet. Det handler altså om at alle har et potensial for kreativitet og kan bidra på arbeidsplassen, forutsatt at det legges til rette for det. Medarbeidere ser ofte utfordringer og muligheter som ledere og personer i dedikerte innovasjonsavdelinger ikke ser, og det ligger dermed et uutnyttet potensial i en tydeligere og mer systematisk tilnærming til involvering av medarbeidere i innovasjonsarbeid.

I prosjektet har vi, sammen med forskere fra NTNU Samfunnsforskning, gjennomført en studie i 20 norske virksomheter som har lyktes med å trekke de ansatte med i innovasjonsprosesser. Utvalget er foretatt etter råd fra ulike kilder, som LO og NHO, bransjeorganisasjoner og næringsforeninger. Gjennom intervjuer med ledere, ansatte og tillitsvalgte (der det fantes) forsøkte vi å finne ut hvordan de beste praktiserer medarbeiderdrevet innovasjon, hvilke virkemidler de tar i bruk og hvilke resultater de har oppnådd. Arbeidet med håndboken har således vært en slags jakt på beste praksis for medarbeiderdrevet innovasjon i norsk sammenheng.

Resultatet av studien viser at det ikke finnes en beste praksis. Tvert i mot så vi at medarbeiderdrevet innovasjon ble praktisert på svært ulike måter, uten at man enkelt kan si at den ene måten er bedre enn den andre. Utfordringen har derfor vært å finne frem til kjennetegn, egenskaper og arbeidsmåter som er typiske for bedrifter som lykkes med medarbeiderdrevet innovasjon. Håndboken handler dermed om hva som karakteriserer de beste og hvordan de arbeider med å trekke ansatte aktivt inn i innovasjonsprosessene.

Resultatene av arbeidet presenteres ved at vi først tar for oss hva vellykket MDI krever av ledere, medarbeidere og tillitsvalgte. Videre tar håndboken for seg hva som kjennetegnet organisasjonskulturen i de virksomhetene som hadde en vellykket utøvelse av MDI. Resultatet presenteres i form av ni kulturelle trekk som ser ut til å støtte MDI: Engasjement, tillit, trygghet, samarbeidsorientering, stolthet, toleranse, utviklingsorientering, autonomi og åpenhet. Håndboken presenterer videre konkrete virkemidler for realisering av MDI, oppsummert i denne figuren:

(Figur: Virkemidler for medarbeiderdrevet innovasjon)

I tillegg til håndboken, har prosjektet også utarbeidet en kunnskapsoversikt som viser hva forskningslitteraturen sier om hvilke betingelser som eksisterer for medarbeiderdrevet innovasjon og hvilke effekter MDI gir for virksomhetene og for samfunnet. En faktor som trekkes frem i flere forskningsarbeider er samarbeidsforholdet og dialogen mellom ledelse og ansatte. Ansattes opplevelse av autonomi og utfordringer i arbeidet er viktig, og ledelsens rolleutøvelse har dermed naturlig nok stor betydning. Videre er dialog og gode samarbeidsforhold med både andre medarbeidere og eksterne kilder viktig.

Både håndboken for medarbeiderdrevet innovasjon og kunnskapsoversikten blir publisert i løpet 2011. Håndboken vil foreligge både i trykket form og som webversjon. Målgruppen er ledere og medarbeidere i virksomheter som ønsker kunnskap om hvordan de ansatte kan trekkes mer aktivt inn i innovasjonsarbeidet.

INTEGRASJONSFORSKNINGSPROGRAMMET

I 2007 inngikk StatoilHydro en større forskningsavtale med IRIS, SNF og Fafo hvor erfaringene med konsernets fusjons- og integrasjonsprosess skulle dokumenteres. Programmet gikk over tre år, fra 2008 til 2010, og IRIS var kontraktspartner med ansvar for prosjektledelsen.

Prosjektet har bestått av sju temaer:

- (1) Intensjoner i integrasjonsarbeidet
- (2) Endringsledelse
- (3) Medbestemmelse og partssamarbeid
- (4) Identifikasjon og omdømme
- (5) Ny organisasjon
- (6) Kompetanseutnytting
- (7) Helse, sikkerhet og arbeidsmiljø

Hensikten med programmet har vært å:

- (1) få fram kunnskap om og i selskapet som kan støtte opp under integrasjonsarbeidet
- (2) dokumentere resultater og erfaringer
- (3) bygge kompetanse for fremtidige endringsprosesser i StatoilHydro

Arbeidet med de ulike temaene har skjedd i form av et tett faglig samarbeid på tvers av miljøene og med et felles ansvar for helheten. Det er samlet inn et meget stort datamateriale i form av flere hundre intervjuer og kvartalsvise surveys.

Formidlingen fra prosjektet har skjedd i form av jevnlig rapporteringer til utvalgte grupper i Statoil, større rapporter som har evaluert de to hovedfasene av integrasjonsprosessen, samt vitenskaplig formidling gjennom artikler. I tillegg er det også publisert en rekke masteroppgaver.

I forbindelse med avslutningen av programmet er det publisert en bok som gir en grundig analyse av integrasjonen innen de sju temaene som er nevnt over. Boken ble lansert i februar 2011 i forbindelse med et seminar på NHH hvor Helge Lund var tilstede og ga sine betraktninger om forskernes funn.

Integrasjonsforskningsprogrammet har bidratt til å bygge opp solid kompetanse om endrings- og integrasjonsprosesser blant forskningsmiljøene som har deltatt.

PERSONVERN OG TRAFIKKSikkerhet

Mange nye tiltak for trafikksikkerhet innebærer registrering og lagring av personopplysninger. Dette gjør det relevant å stille spørsmål om personvern. På vegne av Statens vegvesen, Vegdirektoratet, har IRIS gjennomført et prosjekt der formålet har vært å se på ulike gruppers aksept for trafikksikkerhetsteknologier som kan true personvernet. Spørsmålene har blitt besvart ved hjelp av en spørreskjemaundersøkelse og personlige intervjuer med utvalgte politikere, fagfolk, og bilførere med og uten særlig erfaring med trafikksikkerhetsteknologi i bilen.

Prosjektet viser at folks forståelse av personvern ikke nødvendigvis sammenfaller med den juridiske forståelsen, der personvern knyttes til regler for hvordan personopplysninger skal registreres, lagres og brukes. Flertallet stoler likevel på at personvernet sikres av lovverket.

I intervjuene kommer det fram at autonomi er viktigere enn anonymitet. Det betyr at det er liten aksept for teknologier som overstyrer føreren, mens informantene bryr seg lite om at de blir registrert når de ferdes ute. Det er større aksept for registrering når det skjer i forbindelse med kriminalitetsbekjempelse, enn når målet er overvåking. Jurister og representanter fra politiet påpeker at massiv registrering kolliderer med grunnleggende prinsipper om å samle inn bare relevante opplysninger, og bare på grunnlag av mistanke. Samtidig sier flertallet at de aksepterer at det samles inn opplysninger om deres og andres kjøreadferd dersom det gjør det sikrere å ferdes i trafikken. De fleste er også villige til å gi fra seg opplysninger dersom det vil gi dem billigere forsikring.

Prosjektet viser at grensene for hva som aksepteres av trafikksikkerhetsteknologier som innebærer registrering av personopplysninger er flytende. For bilførere påvirkes grensene av praktiske og personlige hensyn, mens politikere og fagfolk er mer opptatt av prinsipielle hensyn. Hva som aksepteres blir dermed et spørsmål om hvordan ulike hensyn veies opp mot hverandre.

Prosjektet gir innsikt i hvordan ulike grupper vurderer trafikksikkerhet og personvern. Dette vil være til hjelp for beslutningstakere når de skal argumentere for trafikksikkerhetsteknologier.

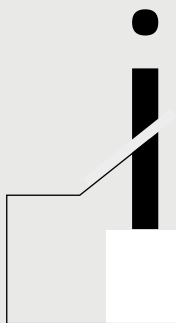
NY FORSKNING OM PETROLEUMSPOLITIKK I NORD

Den norske olje- og gassvirksomheten startet i Nordsjøen og har hittil primært blitt studert i et nasjonalt perspektiv. I de seinere årene er tyngdepunktet for virksomheten blitt forskjøvet nordover. Den offentlige debatten er i dag preget av klare fronter, der petroleumsutbygging i nord enten sies å føre til velsignelse eller til fortapelse. I boken *Oljevirkosomhetens inntog i nord* (Gyldendal Akademiske) går forfatterne bak frontlinjene og inn i det grenselandet som debatten dreier seg om. IRIS-forskere har bidratt med to av kapitlene i boken; Gunnar Thesen og Einar Leknes har skrevet om de lange linjer i petroleums-politikken for Nord-Norge og Janne Thygesen og Einar Leknes har skrevet om avisenes og politikernes vinklinger av spørsmålet om utbygging av Goliatfeltet utenfor Hammerfest. Felles for bidragene er en språklig tilnærming til politikk-utforming, men for øvrig dreier det første bidraget seg om de lange linjer i petroleumspolitikken, mens det andre tar for seg en konkret utbyggingssak i nyere tid.

Thesen og Leknes belyser hvordan de norske regjeringers politikk omkring petroleumsvirksomhet i nord har utviklet seg fra 1970-tallet fram til i dag. Datagrunlaget er 24 stortingsmeldinger om petroleumsvirksomheten. Narrativ politikkanalyse er benyttet for å finne de underliggende ideene i politikken og hvordan regjeringene har benyttet ulike retoriske virkemidler og litterære grep som metaforer, flertydighet og tall i politikkutformingen. Analysen viser at det i begrenset grad er utformet en særskilt petroleumspolitikk for nord, og at de nordlige områder særlig trekkes inn i den nasjonale politikken når de kan bidra til å øke ressursgrunlaget. De ulike regjeringenes politikk for nord inneholder to ulike fortellinger: en eventyr-fortelling basert på håp om distriktsutvikling og framgang, og et drama basert på frykt og de truslene virksomheten kan representere for fisk og miljø.

I bidraget fra Thygesen og Leknes om Goliatsaken undersøkes det hvilke premisser og argumenter som har veid tyngst i den politiske beslutningsprosessen. I 152 avisartikler om Goliat-saken er tolkningsrammene identifisert og sammenlignet med framstillingen i stortingsproposisjonen, komitéinnstillingen og stortingsdebatten. Avisene har vinklet Goliat-saken forskjellig. Nordlys og Finnmark Dagblad vektla lokale arbeidsplasser, Aftenposten miljøsidene, mens Dagens Næringsliv (DN) fokuserte på økonomi. Regjeringen og Stortinget viet mye oppmerksomhet til arbeidsplasser og miljø, men beslutningen gikk i motsatt retning av avisenes posisjoner her. Når det gjaldt økonomi-vinklingen av saken var beslutningen i samsvar med DNS posisjon, selv om dette fikk lite oppmerksomhet. Analysen viser at avisene i sin vinkling har rettet seg inn mot ulike lesermarkeder. Samlet sett har avisene hatt begrenset innflytelse på det politiske utfallet i saken, noe som er i samsvar med teorier om at alle medieaktører må vinkle saken likt for å påvirke den substansielle politikken.

INTERESSEORGANISASJONENES POLITISKE PÅVIRKNING

De organiserte interessenes politiske påvirkning har lenge vært et sentralt tema i norsk samfunnsforskning. På 1960-tallet fant den norske statsviteren Stein Rokkan at Stortinget hadde liten betydning og at det i realiteten var forhandlinger mellom interesseorganisasjoner og embetsmenn i den såkalte "korporative kanal" som avgjorde den offentlige politikken. I begynnelsen av 1980-årene framholdt også lederen av den første Maktutredningen, Gudmund Hernes, at makten var forskjøvet fra Stortinget til forvaltningen og organisasjonene.

Siden midten av 1990-årene har forskere ved IRIS gjennomført en rekke prosjekter der søkelyset er blitt rettet mot de organiserte interessenes påvirkning av politikktutforming innenfor ulike områder som miljø, landbruk, idrett og helse. Både kvalitative studier av konkrete beslutningsprosesser og kvantitative spørreundersøkelsen inngår i denne forskningen. Resultatene, som er blitt publisert i en rekke bøker og vitenskapelige artikler, har bidratt til å justere bildet av de organiserte interessenes politiske påvirkning.

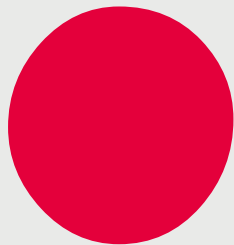
I 2010 publiserte en skandinavisk forskergruppe med deltakere fra IRIS og universitetene i Odense, Århus og Uppsala en artikkel i tidsskriftet *Voluntas* som viste at det korporative systemet med interesserrepresentasjon i offentlige styrever, råd og utvalg er blitt bygget ned i Danmark, Norge og Sverige. Det oppnevnes færre utvalg for å utforme nye politiske tiltak, og særlig for Norges del oppnevnes det også færre styrever og råd med ansvar for iverksetting av offentlig politikk.

I en artikkel som er antatt for publisering i tidsskriftet *Government and Opposition* forklares dette på den ene siden med svakere regjeringer som ikke uten videre kan "levere" en politikk organisasjonene ønsker, og på den andre siden med organisasjoner som ikke i samme grad som før kan sikre medlemmenes støtte.

En kommende artikkel om danske og norske interesseorganisasjoner viser at den mer uformelle lobbyvirksomheten mot Folketinget og Stortinget har økt betydelig. For Norges del er studien basert på en spørreundersøkelse blant landsomfattende interesseorganisasjoner som IRIS har gjennomført i samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig data-tjeneste.

I samarbeid med AKF/Københavns Universitet har IRIS også gjennomført en egen spørreundersøkelse blant danske og norske organisasjoner for funksjonshemmede og pasienter. De første resultatene ble presentert i 2010 i en artikkel i det danske tidsskriftet *Politica*. Undersøkelsen viser at pasientorganisasjonene er mest opptatt av å gi råd og veiledning til medlemmene, men de fleste legger også stor vekt på å påvirke politiske myndigheter. De danske organisasjonene har mer kontakt med det regionale politiske nivået enn sine norske kolleger, mens de norske organisasjonenes lobbyvirksomhet i større grad er rettet mot det statlige nivået. Dette har sammenheng med at ansvaret for driften av de offentlige sykehusene er lagt til regionrådene i Danmark, mens det er staten som har dette ansvaret i Norge.

Snaut halvparten av de norske pasientorganisasjonene oppga at det var svært eller nokså lett å få gehør for organisasjonens syn i direktorater, mens godt og vel tredjeparten sa det samme i forhold til Stortinget. Bare en snau femtedel av pasientorganisasjonene sa at det var lett å få gehør i styrene i de regionale og lokale helseforetakene.

INNOVASJON MED FORSKNINGSINNHOOLD

Gjennom programmet VRI (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) vil Norges forskningsråd (NFR) fremme regional, FoU-basert innovasjon. Programmet består av en rekke regionale VRI-prosjekter. I Rogaland er prosjektet organisert som ett samhandlings- og ett forskningsprosjekt. Rogaland fylkeskommune leder samhandlingsprosjektet, mens IRIS leder forskningsprosjektet.

I samhandlingsprosjektet utøves ulike typer virkemidler. Samtlige av disse er rettet mot å øke samhandlingen mellom bedrifter og FoU-institusjoner og virkemiddelapparat. Eksempler på virkemidler er kompetansemegling, forprosjekter, dialogkonferanser og utveksling av personer mellom næringsliv og universitet/høyskoler. Forskningsprosjektet følger samhandlingsprosjektet for å evaluere og påvirke effekten av virkemidlene. Første VRI-periode (2008-2010) er nå avsluttet, og Rogaland har fått støtte fra NFR for tre nye år.

I løpet av Rogalands første VRI-periode har kompetansemeglerne besøkt 280 bedrifter. 50 forprosjekter er innvilget. 57 medvirkningsprosjekter, hvorav 30 dialogkonferanser, er gjennomført. Ca. 30 personer har blitt utvekslet mellom bedrifter og FoU-institusjoner. Disse aktivitetene har bidratt til 36 videreføringsprosjekter som totalt har utløst 35 millioner kroner. Alt dette er effekter av VRI.

Likevel er det mange i VRI Rogaland som spør: "Virker VRI? Og i så fall hvordan?" Grunnen er at antall besøkte bedrifter, forprosjekter osv., såkalte tellekanter, ikke sier så mye om den systematiske effekten av VRI på regionens innovasjon. Vi vil i neste periode utvikle et helhetlig mål på VRI-spesifikk innovasjon. For å kunne gjøre dette, er det nødvendig å ha en detaljert innsikt i de prosessene som påvirker effekten av VRI. For å oppnå en slik innsikt, trengs tverrfaglig kompetanse i form av samfunnsvitenskap, teknologi, psykologi, biologi/genetikk og matematikk. Tre viktige prosesser som påvirker innovasjon er:

- (1) Enighet om mål:**
Intervjuundersøkelser, aksjonsforskning/ observasjonsstudier og en spørreundersøkelse viser at både VRI-aktører og bedrifter opplever målene i VRI som uklare. En grunn til dette er uklare begrep i målformuleringene. Vi har også funnet at det er begrenset kompetanse når det gjelder å sette og oppnå felles mål.
- (2) Gjensidig lærende (empatisk) kommunikasjon:**
Åpenhet, ærlighet og empati er nøkkelord for denne type kommunikasjon. Det tas gjerne for gitt at vi har kunnskap og ferdigheter innen kommunikasjon. Slik er det ikke. De fleste kan snakke. Færre kan kommunisere slik at det skjer gjensidig læring. Gjennom VRI har vi dokumentert begrenset kommunikasjonskompetanse blant aktører som sammen skal fremme regional innovasjon.
- (3) Utholdenhet:**
Aktørene i Rogaland viser utholdenhet i forhold til å lykkes med VRI. Denne utholdenheten henger trolig sammen med enighet om hvordan å utøve virkemidlene.

Første trinn i vår forskning er å oppnå kunnskap om hvordan vi oppnår økt innovasjon. Andre trinn er å bidra til at kunnskapen blir tatt i bruk.

LEGIONELLA-BAKTERIEN: VIRULENS OG ANGST

Bakterier omgir oss overalt hvor vi ferdes. Menneskekroppen inneholder ti ganger så mye bakterier som menneskeceller. Kun et fåtall av bakteriene er potensielt farlige for oss. Angst, virulens og resistens er nøkkelerd i vår forskning på bakterier og samfunn. Ved hjelp av nyskapende tenking utvikler vi enklere metoder for overvåkning av sykdomsfremkallende bakterier og vi studerer mekanismer involvert i menneskers angst for disse bakteriene. Menneskers responser på bakterier styrer mye av samfunnet. Både med hensyn til økonomi, politikk og enkeltmenneskers livskvalitet. Forskningsbasert kunnskap er derfor helt avgjørende for å få en god risikoforståelse og en balansert risikohåndtering av sykdomsfremkallende bakterier.

Legionella-bakterien finnes naturlig i ferskvann og jordsmonn, men i svært lave konsentrasjoner. Det er først når legionella kommer inn i menneskeskapt konstruksjoner som kjøletårn, boblebad og dusjanlegg at den har vist seg å kunne framkalle sykdom. Mekanismen er at bakteriene øker i antall og spres via små dråper. Legionella-bakterien kan resultere i to ulike former for sykdom: Legionærsyken, som er en alvorlig form for lungebetennelse, og Pontiac-feber, som kan sammenlignes med en mild form for influensa. Det finnes ca. 50 ulike arter av legionella-bakterier. Sykdom er oftest knyttet til arten *Legionella pneumophila* - bakterien som elsker lunger (pneumo= lunger, phila= elsker). *L. pneumophila* kan videre deles inn i ulike grupper. 60 – 80 % av sykdomstilfellene skyldes *L. pneumophila* serogruppe 1. Legionella smitter ikke fra menneske til menneske. I tillegg er det bare et fåtall av oss som blir syke i møte med bakterien (< 1 %). Av dem som blir angrepet, er dødeligheten 7-30 %. Det er som oftest eldre mennesker med nedsatt immunitet som blir syke. Unge mennesker med nedsatt immunitet har i noen ytterst få tilfeller blitt smittet. Oppsummert er det slik at de fleste av oss fint tåler å møte legionella.

IRIS leder et forskningsprosjekt om legionella med Stavanger kommune som oppdragsgiver. Målet med prosjektet er å få fram hvordan vi kan leve med og håndtere legionella i kommunale dusjanlegg. Prosjektet startet med et forprosjekt høsten 2007. Oppfølgingsprosjektet er nå i ferd med å avsluttes. Vi har dokumentert at de prosedyrene som tidligere ble benyttet i Stavanger kommune ikke fungerer etter hensikten. Disse prosedyrene var i henhold retningslinjene til Folkehelseinstituttet, men Stavanger kommune hadde mistanke om at prosedyrene ikke fungerte etter hensikten.

Et viktig funn er at total mengde bakterier i vann ikke kan brukes som indikator på tilstedeværelse av legionella. Vi har vist at legionella like gjerne forekommer i dusjvann med få andre bakterietyper som i vann med mye andre bakterier. Som en del av prosjektet, har vi utviklet en rask og forholdsvis billig metode for å påvise legionella. Den nye metoden gjør at vi forholdsvis enkelt kan overvåke vannsystemer.

Vi har også vist at varmtvannsbehandling, som er en anbefalt behandlingsmetode i dag, ikke fungerer etter hensikten. Både legionella og andre bakterier vokser forholdsvis fort opp igjen etter en slik behandling.

Et annet viktig funn er at de *Legionella*-stammene som vi har funnet i Stavanger regionen, ikke er av den typen som normalt assosieres med sykdom. Neste spørsmål blir dermed om det er nødvendig å sette inn ressurser på å bli kvitt denne typen *L. pneumophila*? Det viktigste kan rett og slett være å overvåke. Ved å gjøre dette, får vi også vite om bakterien er tilstede i anlegg som er omfattende brukt av mennesker med nedsatt immunitet. Dersom vi f.eks oppdager serogruppe 1-varianten av *L. pneumophila*, kan spesifikke tiltak iverksettes.

TIDSSKRIFTARTIKLER / JOURNAL ARTICLES

Borritz M. Christensen KB. Bültmann U. Rugulies R. Lund, T. Andersen I. Villadsen E. Diderichsen F. Kristensen TS.	Impact of burnout and psychosocial work characteristics on future long-term sickness absence. Prospective results of the Danish PUMA-study among human service workers Journal of Occupational and Environmental Medicine, 2010; 52(10):964-70
Jette Nygaard Jensen Benny Karpatschhof Labriola, M. Karen Albertsen	Do Fear-Avoidance Beliefs Play a Role on the Association Between Low Back Pain and Sickness Absence? A Prospective Cohort Study Among Female Health Care Workers Journal of Occupational and Environmental Medicine 2010; 52 (1):85-90
Hansen, K. Kvadsheim, H.	Bedrifters bruk av permitteringer Søkelys på arbeidslivet 1/2-2010, Volum 27, side 42-58
Mykland, S.	Særmøte som rasjonelle myter? Tidsskrift for Rettsvitenskap, vol 123, 2/2010. s. 288-326
Bergsgard, N.A. Jøsendal, K. Garcia, B.	A cultural mega event's impact on innovative capabilities in art production: the results of Stavanger being the European capital of culture in 2008 International Journal of Innovations and Regional Development 2010 - Vol. 2, No. 4, pp. 353 - 371
Bergsgard, N.A. Norberg, J.R.	Sports policy and politics – the Scandinavian way. Sport in Society, Volume 13, Issue 4 May 2010 , pages 567 - 582
Bergsgard, N.A. Vassenden, A.	The Legacy of Stavanger as Capital of Culture in Europe 2008: Watershed or Puff of Wind? The European Journal of Cultural Policy, 21. December 2010

Blomgren, A.	Does CSR influence profit margins? Corporate Social Responsibility and Environmental Management. Article first published online: 21 October 2010 DOI: 10.1002/csr.246
Christiansen, M.P Nørgaard, S.A Rommetvedt, H. Svensson, T. Thesen, G. Øberg, P.O.	Varieties of Democracy: Interest Groups and Corporatist Committees in Scandinavian Policy Making Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations Volume 21, Number 1, 22-40, DOI: 10.1007/s11266-009-9105-0
Danielsen, B. Fjær, S.	Erfaringer med å overføre syke eldre pasienter fra sykehus til kommune Sykepleien Forskning 2010 5 (1), 36-43
Fitjar, R.D.	Explaining Variation in Sub-State Regional Identities in Western Europe European Journal of Political Research, Volume 49, Number 4, June 2010 , pp. 522-544(23)
Fjær, S.	Sosiologien som forsvant Nytt Norsk Tidsskrift, 01, 02-2010, side 153-162
Nesvåg, S.M. Lie, T.	The Norwegian Substance Treatment Reform: Between New Public Management and Conditions for Good Practice Nordic Studies on alcohol and drugs, Vol 27 2010 - 6, pages 655-665
Opedal, S.H. Rommetvedt, H.	From politics to management – or more politics? Hospital reforms and parliamentary questioning in Denmark, Norway and United Kingdom Public Management Review, 2010, Vol. 12, no. 2, ss. 191-212
Reime, M.A Fjær, S.	Å tilhøre, å bli, å delta. Medvirkning i overgangen fra barnevernsinstitusjon til voksenliv Fontene Forskning 01.10
Vassenden, A. Andersson, M.	When an image becomes sacred. Photo elicitation with images of holy books Visual Studies, 2010. Vol. 25(2): 149-161

Vassenden, A.	Untangling the different components of Norwegianness Nations and Nationalism, 2010. Vol. 16(4):734-752
Vrangbæk, K Rommetvedt, H. Opedal, S.H.	Patientorganisasjoner i Danmark og Norge: karakteristika og strategier Politica, 2010. 42 årg. nr. 1, ss. 90-108
Wiik, R., Ervik, R.M., og Solheim, A.M.	Maskulin dominans som dominant logikk. I E. Ljunggren (red.) Gender and innovation - Learning from the regional VRI projects. Nordlandsforskningsrapport 2010. 2:113-136

BOK/BOKSEKSJON / BOOK/BOOKSECTION

Bergsgard, N.A. Tangen	Norway Nicholson, Høy and Houlihan. 2010. Routledge, Kap. 5
Farsund, A.A. Holmen, A.K. Leknes, E.	Er nettverksstyring fremtiden for byregionene? Norske storbyregioner: Utviklingstrekk og styringsutfordringer , Høyskoleforlaget 2010, Kap. 7, side 173 - 183
Farsund, A.A., Leknes, E.	Norske storbyregioner: Utviklingstrekk og styringsutfordringer Høyskoleforlaget 2010
Farsund, A. A.	Institusjonalisering av byregional næringspolitikk. I Arild Aurvåg Farsund og Einar Leknes (red.): Norske byregioner: Utviklingstrekk og styringsutfordringer. Kristiansand: Høyskoleforlaget 2010
Fjær, S.	From the common good to the efficiency of policy means – Research on alcohol and drugs in Nordic social sciences In Experts We Trust. Knowledge, Politics and Bureaucracy in Nordic Welfare States, University of Southern Denmark Press 2010. Page 269-287

Holmen, A.K. Farsund, A.A.	Perspektiver på styringsnettverk og nettverkstyring Norske storbyregioner: Utviklingstrekk og styringsutfordringer, Høyskoleforlaget 2010, kap. 2 side 29 - 54
Leknes, E. Bjelland, A.	Infrastrukturens grensesprengende styringsbehov Norske storbyregioner: Utviklingstrekk og styringsutfordringer, Høyskoleforlaget 2010, kap. 5 side 117 - 142
Lie, T. Abrahamsen,	Oppvekstpå misjonsorganisasjonenes skoler i utlandet. I Drønen og Skjortnes (red). 2010. Med hjertet på flere steder. Om barn, misjon og flerkulturell oppvekst. Tapir akademiske forlag 2010
Thesen, G. Leknes, E.	Nord-Norge i norsk petroleumspolitik – narrativer og politisk endring Oljevirksomhetens inntog i nord, Arbo & Hersoug, Gyldendal Akademiske, 2010. Kap. 3, side 45 - 76
Thygesen, J. Leknes, E.	Kampen om Goliat. En case-studie av avisenes og politikernes vinklinger av Goliat-saken Oljevirksomhetens inntog i nord, Arbo & Hersoug, Gyldendal Akademiske, 2010. Kap. 9, side 195 - 216
Westnes, P. Gjelsvik, M.	The linkages of firms, universities and research institutions in innovation processes: A conceptual framework I Geenhuizen, Marina von. (red): Innovation and Energy: Structural Change and Policy Implications. Purdue University Press, 2010. Kap 11, page 213-232
Morsut, C.	Can the EU be Reliable in the Co-operation with the UN in Africa? Multilateral Security and ESPD Operations edited by Fulvio Attinà and Daniela Irrera, Ashgate Publishing Limited 2010

RAPPORTER / REPORTS

Ellingsen, K.L. Kiær, E. Labriola, M. Aas, R.W.	Arbeidsrettede tiltak ved helseplager og sykefravær - en kunnskapsoppsummering av nordisk forskningslitteratur 2010/049
Ellingsen, K.L. Kiær, E. Aas, R.W. Skoland, K. Solberg, A.	Tilbudet "Raskere tilbake for personer med ervervet hjerneskade: pasientgrunnlag, innhold og nytteverdi" 2010/186
Hellem, I. Aas, R.W.	Arbeidsfokus i et gruppetilbud for deltakere med ervervet hjerneskade 2010/185
Holte, K.A. Hansen, K. Kjestveit, K. Ekstern, P.	Evaluering av ny skiftsordning og sommerplan ved Hammerfest LNG. De ansattes erfaringer Konfidensiell 2010/101
Kiær, E. Aas, R.W. Ellingsen, K.L. Solberg, A.	En intervjuundersøkelse om tiltak for å redusere sykefraværet i grunnskolen 2010/183
Kiær, E. Aas, R.W. Solberg, A. Ellingsen, K.L.	En spørreundersøkelse om tiltak for å redusere sykefravær i grunnskolen 2010/184

Lønningdal, I. Aas, R.W. Kiær, E. Mørk, G.	Hvilke holdninger og handlinger skaper en kultur for nærvær og inkludering? En kvalitativ studie 2010/126
Aas, R.W. Solberg, A. Kiær, E. Ellingsen, K.L.	Hva forklarer forskjeller i sykefravær mellom barne- og ungdomsskoler? 2010/190
Aas, R.W. Solberg, A.	Tilbakeføring til arbeid: Relasjonen mellom sykmeldt og nærmesteleder 2010/102
Kjestveit, K. Ellingsen, K.L. Holte, K.A.	Unge arbeidstakere i bygg og anlegg – fra skole til arbeidsliv. Tredje trinn: en kvantitativ vurdering av sikkerhetskultur og arbeidsmiljø 2010/066
Kjestveit, K. Tharaldsen, J.E.	Sammenligning mellom åtte landanlegg Konfidensiell 2010/078
Kjestveit, K.	Forebygging av vold i det offentlige rom 2010/027
Kjestveit, K.	RNNP 2009 Utvidede analyser Dolphin Konfidensiell 2010/151
Tharaldsen, J.E.	Fase 2 rapport: Integrering og endring av operative miljøer i UPN Konfidensiell 2010/132
Bergsgard, N.A. Fjær, S. Nødland, S.I. Ravneberg, B.	Sivilt rusarbeid – mellom statlig styring og økende mangfold 2010/063

Bergsgard, N.A. Thygesen, J.	En jobb for idealister? Hva fremmer og hemmer rekrutteringen til førskolelæreryrket i Rogaland? 2010/135
Berg, C. Vassenden, A. Gjerstad, B.	Innvandrere som risikogruppe i trafikken - forslag til tiltak? 2010/179
Blomgren, A. Bayer, S.B. Bjelland, A.	Storbyenes bruk av og leveranser til Urban Audit 2010/028
Farsund, A.A.	Den norske regionalisierungsdebatten 2000 - 2010: Posisjoner og perspektiver 2010/054
Gjelsvik, M. Blomgren, A.	The Regional Financial Cluster and its importance for the Offshore Wind Cluster 2010/111
Gjelsvik, M.	Rogaland Energisenter - et nettverk for energisparing Konfidensiell 2010/161
Holmen, A.K. Leknes, E.	Evaluering av Greater Stavanger 2010/163
Hovik, S. Stigen, I.M. Blekesune, M. Opedal, S.H.	Evaluering av Kvalitetskommuneprogrammet Publisert av: NIBR 2010/058
Karlsen, J.E. Lie, T. Opedal, S.H.	Slik skapes en ny sykehusenhet Evaluering av MOBA-enheten ved Stavanger Universitetssykehus 2010/068
Kiær, E. Lie, T.	Forebygging av psykososiale problemer og rus - Kursevaluering 2010/009

Kvadsheim, H. Nødland, S.I.	Fra idè til lønnsom drift - en krevende øvelse 2010/130
Leknes, E. Blomgren, A. Thygesen, J.	Stavanger-området regionale slagkraft 2010/070
Lie, T.	ALOR nettverket - styrker arbeidet med rus og arbeidsliv i bedriftene 2010/159
Lie, T.	Oppsøkende behandlingsteam i Stavanger, Pasientene 2010/008
Lie, T.	Rolig nå - om rusforebygging blandt unge 2010/064
Allam, M. Bergsgard, N.A. Garcia, B. Rommetvedt, H.	An international framework of good practice in research and delivery of the European Capital of Culture programme European Capitals of Culture Policy Group 2010/293
Bayer, S.B. Heinzerling, G.	Perspektivanalyse for utvikling av transport- og logistikk- knutepunkt i Stavangerregionen 2010/061
Bayer, S.B. Heinzerling, G.	Regionalplan for areal og transport i Ryfylke 2010-2019 Buss, hurtigbåt- og fergetilbudet 2010/077
Bayer, S.B. Heinzerling, G.	Transportanalyse Ryfast - rimelighetsvurdering av priselastisiteter 2010/015
Bayer, S.B.	Evaluation of Cense 2010/083
Bayer, S.B.	Undersøkelse av bilbelegg gjennom Finnfast 2010/067

Blomgren, A.	Hvordan kan Stavangerregionen bli et globalt kunnskapsnav for teknologibedrifter? 2010/145
Farsund, A.A.	Storbyprosjektet: Sluttrapport fra følgeevaluering fase 2. 2010/080
Fjær, S.	Modeller og praksiser i gjennombruddsprosjekt for tidlig oppdagelse av psykose 2010/195
Lie, T.	AKTIV - et prosjekt i regi av Ungdom Mot Narkotika UMN 2010/175
Nødland, S.I. Blomgren, A.	Strategier for utvikling av petroleumsklyngen - et forprosjekt 2010/148
Opedal, S.H.	Forsøksprogram som forvaltningspolitisk virkemiddel - smørekopp for omstilling i kommunene? 2010/196
Krøvel, A.V. Wiik, R.	Belegg på aluminium for bruk i roterende gjenvinner Konfidensiell 2010/149
Wiik, R. Rangnes, K.	Kompetasemeglernes erfaringer VRI 2010/113
Wiik, R.	Grander-enhet Uttesting for å vurdere hvordan konseptet påvirker konsentrasjonen av Legionella pneumophila Konfidensiell 2010/073
Wiik, R.	Testing av bakterier i vannanlegget ved Vågen barnehage Konfidensiell 2010/072

KONFERANSEPAPERS / CONFERENCE PAPERS

Holte, K.A. Labriola, M. Lund, T. Knardahl, S.	Is emotional demands a risk factor for musculoskeletal complaints among health care workers? 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France
Holte, K.A.	Unge arbeidstakeres forhold til sikkerhet Arbeidsmiljøkongressen 2010, Grieghallen, Bergen, 20. - 22. oktober. Sesjon 8 Sikkerhetskultur - og ukultur
Aas, R.W., Tuntland, H., Holte, K.A., Røe, C., Lund, T., Marklund, S., Møller, A., Labriola, M., Skaugen, B.H.	Workplace interventions for neck pain in workers. A systematic review 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France
Kilsgaard J., Sherson, D., Olsen, J., Hansen, C.L., Lund, T., Bultmann, U.	Coordinated and tailored work rehabilitation: challenges of implementing a cost effective program in an interorganisational setting 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France
Lund, T., Labriola, M.	Explaining differences in sickness absence levels among public sector employees in Sweden and Denmark- a cross-country study 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France

Aas, R.W. Ellingsen, K.L. Lindøe, P. Moller, A.	Leadership Qualities in the return to work process. A content analysis 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France
Aas, R.W., Moller, A., Marklund, S.	How much of the difference in sickness absence between women and men can be explained by differences in work environment? 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France
Ellingsen, K.L., Aas, R.W.	Work participation after acquired brain injury: experiences of inhibiting and facilitating factors 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France
Holte, K.A.	Work accidents among young construction workers Proactive Ergonomics 2010, Stavanger, Norway, 6.-8. September
Merkus, S., Gjerstad, B., Holte, K.A.	The interplay between recovery needs, fatigue and work-family balance: Working compressed and extended weeks in the Norwegian petroleum industry. – A study Protocol. 7th International Scientific Conference on Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders 2010, August 29th- September 2nd, Angers , France
Kjestveit, K.	Sikkerhetskultur i organisasjoner 2010/296 - Arbeidsmiljøkongressen, Grieghallen, Bergen, 20. - 22. Oktober, 2010
Skoland, K.	The renewed class analysis and studies of work and organizations 2010/297 - 3730The 26th EGOS Colloquium. Lisbon 03. July, 2010
Bergsgard, N.A.	Det offentlige og organisert idrettsliv - penger, prinsipper og politikk Idrettseminar 2. desember, 2010. Karlstad
Bergsgard, N.A.	Eliteidrettens virvelstrømmer: Norge (og Norden) i verden Det innledende innlegget på SVEBIs årskonferanse i Göteborg 24. november, 2010

Bergsgard, N.A.	Sports facilities as needed? The relationship between the sports facility structure and the populations patterns of activity in Norway Paper presented at 7th Conference of the EASS, A Social Perspective on Sport, Health and Environment 2010, Porto, 5-8. May
Farsund, Arild Aurvåg	Doha-runden i WTO: Norske interesser, posisjoner og tilpasninger. Paper presentert på den nasjonale fagkonferansen i Statsvitenskap. Kristiansand, 6. til 8. januar, 2010
Fitjar, R.D. Rodríguez-Pose, A.	Innovation in Peripheral City Regions Seminar on innovation in rural and remote areas. European Policies Research Centre, University of Strathclyde, Glasgow, United Kingdom, June 15, 2010
Fitjar, R.D. Rodríguez-Pose, A.	Culture, Cooperation, and Innovation in Norwegian City Regions Regional Studies Association specialist group workshop. Florence, Italy, October 4 – 5, 2010
Fitjar, R.D.	Culture, Cooperation, and Innovation in Norwegian City Regions Stavanger Centre for Innovation Research workshop. September 14, 2010
Fitjar, R.D. Rodríguez-Pose, A.	Culture, Cooperation, and innovation in Norwegian City regions. Regional Innovation Policies Seminar. Universitetet i Agder, 14.-15. Oktober 2010
Fitjar, R.D.	Hvor internasjonale og innovative er bedrifter i Rogaland - og lederene deres i fylkeskommunene? Rogaland, 21. oktober, 2010. Regionalt utviklingsprogram
Fitjar, R.D.	Innovasjon i Stavanger og andre norske byregioner. Rådsmøte i Greater Stavanger, 31. august 2010
Fitjar, R.D.	New regionalism Paperseminar, New regionalism 26. januar 2010
Fitjar, R.D.	Regionalisering i EU. Årsmøte i Europabevegelsen i Rogaland, 25. mars 25 2010
Fitjar, R.D.	Regionbuilding in the Arctic Periphery Political Studies Association. Specialist Group on British an Comparative Territorial Conference, Oxford 7 – 8. januar 2010

Fitjar, R.D.	The Rise of Regionalism Presentasjon på UiS 9. mars, 2010
Fitjar, R.D.	The Rise of Regionalism Greater Stavanger, september 7, 2010
Fitjar, R.D.	The Rise of Regionalism Samfunnsviterne i Rogaland. 9. Juni. 2010
Fjær, S. Bergsgard, N.A.	Evaluering av tilskudd til sivil rusarbeid Konferanse for sivil sektor - rus. (Arr: Helsedir.) Vettre Hotel, Asker, 29. April, 2010
Fjær, S.	Gjennombruddsprosjekt - psykose Fornebu, 9. november, 2010. Legeforeningens tredje fagsamling i gjennombruddsprosjekt: Presentasjon av følgforskning "Gjennombruddsprosjekt – psykose"
Fjær, S.	Norwegian Drug policy Politics in the Making: Present Changes in Dutch, Swedish and Norwegian Drug policy, UiS 22 November, 2010
Fjær, S.	Trygg overføring Presentasjon for Riksrevisjonen, Oslo, 1. november, 2010
Gjerstad, B.	ITS - En selvfølge for alle ITS-konferanse Oslo 13- 14 april, 2010
Gjerstad, B.	Innvandrere som risikogruppe i trafikken Foredrag i Skadeforebyggende forening 30. august 2010
Gjerstad, B.	Personvern på veg Sluttseminar for Statens vegvesen, Vegdirektoratet sitt program Personvern og trafikk, 24. november 2010

Heinzerling, G.	Tilgjengelighet er nøkkelordet. Norsk sentrumskonferanse, Sandnes, 15.september 2010
Hilmar Rommetvedt	The Institutionalization of a <i>Parliamentary</i> Dimension of an Intergovernmental Organization: the WTO. Nasjonal fagkonferanse i statsvitenskap, Kristiansand, 6. – 8. januar 2010
Holmen, A.K.	Fra løse kontakter til formaliserte kontrakter? Institusjonalisering av byregionale styringsnettverk Den nasjonale statsviterkonferansen. Kristiansand 6-8 januar 2010
Holmen, A.K.	Kan nettverk styres? NFR-konferanse Den nye kommunen: Styrings- og ledelsesutfordringer Gardermoen 16. november 2010
Holmen, A.K.	Management of regional governance network: Management through network entrepreneurs and meta-guvenors Governance konferanse i København-Ringsted, januar 2010
Leknes, E.	Framveksten av politiske byregioner i Norge. På Demosreg-programmet sin midtveiskonferanse Oslo 18 – 19 februar 2010
Lie, T. Fjær, S.	Implementation as translational processes Ketil Bruun society i Lusanne 31. mai – 4. Juni 2010
Opedal, S.H. Lie, T. Karlsen, J.E.	Moba Evaluering av ny korttidspost ved SUS: Mottaks-, observasjons- og behandlingseenhet ? Presentasjon for styret i Helse Stavanger 2010
Opedal, S.H.	Learning from different experiences: Multilevel governance of health and care services in Denmark and Norway Konferanse om samhandling mellom stat og kommune i helsetjenesten 2010
Opedal, S.H.	Statlig forskningspolitikk overfor kommunene i et 20 årsperspektiv FoU-seminar i KR D 19. november 2010
Rommetvedt, H.	The Institutionalization of a Parliamentary dimension of an Intergovernmental Organization: the WTO ECPR Joint Sessions of Workshops, Münster, Germany, 22 – 27 March 2010

Vassenden, A.	Images of "religious space" in inner-city Oslo: temporal and spatial mobility references Northface-program om religion i Europa Sluttkonferanse, Cambridge 02. juni 2010
Vassenden, A.	Untangling the different components of Norwegianess Sosiologisk vinterseminar Spitsbergseter, Gudbrandsdalen, 29 - 31. januar 2010
Vassenden, A.	Whiteness, non-whiteness and 'faith information control': religion among young people in Grønland, Oslo Konferansen First Generation Nationals. Universitetet i Bergen, september 2010
Morsut, C.	Can the EU be Reliable in the Co-operation with the UN in Africa? ISA (International Studies Association) konferanse i New Orleans, februar, 2010

KRONIKKER / FEATURE ARTICLES

Fitjar, R.D.	Selvbildet stemmer ikke Stavanger Aftenblad, 21. september 2010
Gjelsvik, M.	Læring fra Detroit - Detroit var verdens bilhovedstad. Plutselig stod de på bar bakke. Stavanger-regionen lever like ensidig på oljå. Stavanger Aftenblad, 12. mai 2010
Gjerstad, B. Vassenden, A.	Innvandrere i trafikken Dagens næringsliv, 25. september 2010
Gjerstad, B. Vassenden, A.	Skreddersydd kjøreopplæring Samferdsel no. 9 2010
Heinzerling, G.	Bybane eller buss- eller er det så enkelt? Stavanger Aftenblad, 17. juni 2010

Leknes, E.	Narrativ politikkanalyse: Oljeeventyr og Oljedrama i nord Stavanger Aftenblad, 27. september 2010
Lindø, P. Nødland, S.I.	Demokrati og effektivitet i frivillige organisasjoner Vårt land, 3. mai 2010
Rommetvedt, H.	Statsvitenskap i Stavanger Stavanger Aftenblad 30. november 2010
Byrkjeland, M. Yttredal, E.R. Båtesvik, F.O. Jakobsen, S.E.	Meir regional innovasjon Nationen, februar 2010
Wiik, R.	Innovasjon gjennom måling Rogaland i utvikling, 4: 25 2010
Wiik, R.	Innovasjon gjennom samhandling Rogaland i utvikling, 4:16-17 2010
Wiik, R.	Kommunikasjon katalyserer innovasjon Rogaland i utvikling, 4:18-19 2010

ANNUAL REPORT 2010
SOCIAL SCIENCE AND BUSINESS DEVELOPMENT

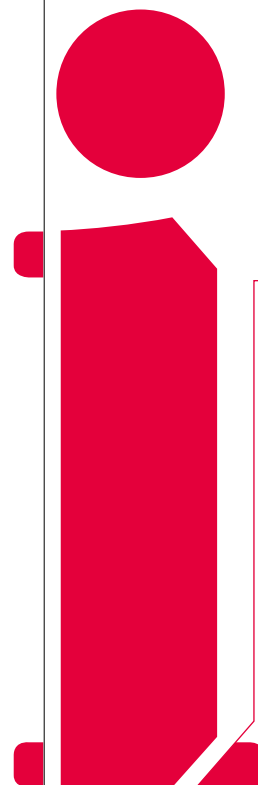

2010

INNHold

- [04] Social Science and Business Development
- [05] Occupational health and sick leave
- [06] The working life and safety research group
- [07] The politics policy and society research group
- [09] Innovation Research Group

- [11] Young workers in the construction industry
– from school to working life
- [12] Absenteeism in primary and secondary schools
- [14] Employee-driven innovation
- [16] The integration research programme
- [18] Data protection and traffic safety
- [19] New research on petroleum policy in the north
- [20] The political influence of interest groups
- [22] Innovation with research element
- [24] The legionella bacteria: Virulence and anxiety
- [<>] List of publications

IRIS

The International Research Institute of Stavanger is an applied research institute that maintains strong public and industrial relations. IRIS was established in 2006 and is an extension of Rogaland Research (est. 1973). The institute is owned equally by Rogaland Research and the University of Stavanger. The research being conducted include basic as well as commissioned study initiatives. The primary research areas within IRIS are energy, the marine environment and social science.

SOCIAL SCIENCE AND BUSINESS DEVELOPMENT

The department includes a staff of almost 50 highly qualified employees. It's primary objective is to respond to the needs of society regarding knowledge and idea development. IRIS should provide the knowledge necessary to facilitate sustainable, health promoting and value generating enhancements within society based on research and development work. With this in mind, the project portfolio reflects current problems and longterm challenges that are both national and international in scope. By focusing on basic and applied research, we study trends and isolated incidents, and the knowledge base we create contributes to an increased awareness of the processes implicit in our society.

The researchers in the department have a variety of academic backgrounds that address disciplines ranging from psychology, sociology, and the health disciplines, to political science, economics, and engineering.

The department's research activities are organised into four thematic research groups with staff members located in both Stavanger and Bergen. The four groups are:

- (1) Occupational Health and sick leave
- (2) Work and Safety
- (3) Politics, Policy and Society
- (4) Innovation

OCCUPATIONAL HEALTH AND SICK LEAVE

The research group for health at work and sick leave studies different aspects of employees' participation in working life. Our research is particularly aimed at understanding conditions in the workplace in relation to groups and individuals.

Examples of research themes are inclusive working life, shift work, following up individuals who are absent from work due to sickness, work-orientated rehabilitation, restructuring, working requirements, attendance culture, HES, functional ability, ergonomics and evidence-based training.

We research both the public and private sectors within a wide range of sectors/industries. On an individual level, our research covers several diagnostic groups, including muscular and skeletal disorders and acquired brain injuries, for example. We are also particularly focused on individuals on long term sick leave. We research everyone of an employable age, but also have projects with a restricted age focus, such as younger employees in the building/ construction sector and older employees in the offshore sector. We have several projects that focus on practical measures, what measures work, and why.

We use a wide range of methods, including exploratory, theory-generating research, systematic knowledge summaries, comparative studies, experiments, research-based instrument and method development, and analyses of register data.

THE WORKING LIFE AND SAFETY RESEARCH GROUP

The Working Life and Safety Research Group investigates the different aspects of working life and its associated institutions from a range of social science perspectives. The group's central research themes are technology and work organization, labor relations, work environment and conflict management in the workplace.

The group has a multi-disciplinary composition with scientists who have backgrounds in social sciences, economics and law. The group's research encompasses both basic research and research and development projects aimed at businesses and the Public sector. The strategic focus is aimed at three areas:

- (1) Technologie's impact on decision-making and teamwork in organizations
- (2) Employee-driven innovation
- (3) Safety culture

THE POLITICS POLICY AND SOCIETY RESEARCH GROUP

The group's research concerns policy-making and societal development, and the connection between these. Within policy-making, the research examines how policy is formulated, the consequences of policy implementation and the professional foundation for the formulation of policy. Within societal development, the main research topics are developmental characteristics and trends in trade and industry, public sector enterprises, the labour market, the voluntary sector, culture and the environment, and people's attitudes and ability to adapt to these developments. Most of the research activity is organised within three thematic areas:

- (1) Research into political organisation and governance studies political institutions, their structure and organisation, how they function, the effects of political processes on different areas of society, as well as the study of reforms within, and changes to, political systems. The study of interest groups and voluntary organisations is a separate sub-theme within this field. The research portfolio includes policy areas such as trade and industry, agriculture, transport, the environment, energy (petroleum and electricity supply), municipal and regional policies, health, alcohol and drug abuse, sports, culture and voluntary work.

(2) IRIS' research on regions and regionalisation analyses societal development, industrial and commercial development, policy formulation and political organizing within various spatial contexts. The research portfolio comprises of:

- comparative studies of development and management (including governance) in Norwegian city regions
- national and international comparative studies of economic, political and cultural regionalisation processes and the relationship between different levels of government
- scenario studies within specific subject areas
- analyses of trade and industrial development, including skills requirements in the labour market

(3) The research theme transport and traffic safety examines public transport, traffic patterns and traffic safety. Transport planning related to road and rail infrastructure, public and goods transport and logistics represent an applied part of the portfolio, while examinations of traffic patterns, both regional and for businesses, are an important part of our research into mobility. Within the field of traffic safety, our research covers the effect of individual attitudes on traffic behaviour, as well as assessments of new technologies and their potential for reducing accidents.

The group's research portfolio is under constant development and also covers projects that do not fit within any of these research themes. Examples include research into health services, the social responsibility of companies, as well as immigration and multiculturalism.

As of January 2010, the research group comprises 20 researchers, of which 9 hold PhDs and 4 are completing doctoral degrees. The staff has their background in various social science disciplines, including political science, administration and organization theory, sociology, economics, geography and social planning.

innovation

INNOVATION RESEARCH GROUP

We research for innovation. The research is done in collaboration with both public and private organizations. A goal is to increase awareness of what promotes and inhibits innovation. It is particularly important to study and facilitate interaction. Our interaction is considered a prerequisite for systematic innovation. Innovation is the process to pursue a creative concept to implementation in an internal or external market. It is about ideas for physical products, services, processes or organizational forms.

Innovation is a complex phenomenon. Our innovation research is related to topics such as communication and organizational development, public policy measures at regional and national level, technology (industries ranging from underwater technology to aerospace and from petroleum to alcohol), public health and the importance of gender in innovation.

There is a need for more knowledge about how communication and technology can be used for systematic innovation. Therefore, these are our priority areas:

(1) Innovative Communication

The importance of communication is given little attention when it comes to innovation, both in research and business. It appears through concepts such as teamwork, cooperation and interaction. Also, the term "dialogue" is widely used in connection with innovation. Our research aims to reveal how communication can be used to achieve commitment and systematic innovation.

(2) Technovation

Previously we used the word technology transfer. This word does not cover what we want to express. Technology transfer is not just about transferring technology. It is even said that this is the easiest part of it all. The following processes are often what is most challenging. These processes are covered by the term innovation. Innovation is characterized by alternating between enthusiasm and resistance. Thoughts and feelings are not reflected in the words technology transfer. The word technovation covers all this. Our intent is that our new concept "technovation" will lead to a more nuanced understanding of the phenomenon of innovation in a technological perspective.

Y

YOUNG WORKERS IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY – FROM SCHOOL TO WORKING LIFE

The project focuses on employees aged under 25 in the construction industry and on the transition from school to working life when it comes to involvement in accidents, health complaints and absenteeism, as well as young people's knowledge of health, safety and environmental (HSE) issues, their understanding of risks, risky behaviour and adjusting to the HSE culture when entering working life. The overall aim of the project is to develop measures that can be adopted by the sector and will help reduce injuries and accidents amongst young people. In 2010 the assessment phase of the project concluded with an open morning seminar for the construction industry. Results from the assessment projects were presented at the seminar. They show that young workers are more prone to injury and accidents than older employees, but that the causes are complex and can be linked to both lack of experience and the fact that young workers undertake more physical work, i.e. they are simply more exposed to risk factors generally. Young people are also impressionable and quickly adopt the culture that exists in their place of work. Good role models are therefore important. On the basis of these findings, the next part of the project was launched in autumn 2010. This part focuses on measures and will, in partnership with the construction industry, develop measures to target the reduction of injuries, accidents and health disorders amongst young employees.

It is a cross-disciplinary and interactive project that addresses problems linked to safety, the working environment, occupational health and absenteeism. The project is funded by Fondet for Regionale Verneombud (Fund for Regional Health and Safety Officers). IRIS runs the project with the support of a large reference group comprising employers and employees, the Norwegian Labour Inspection Authority and representatives from vocational training offices in Rogaland and from Rogaland County Council.

ABSENTEEISM IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS

Few studies have looked at absenteeism among staff in primary and secondary schools. In particular, there have been few studies examining why levels of absenteeism vary from school to school. It is not unusual for some schools in a municipality to see sickness absence figures of 3 percent, while other schools in the same municipality experience figures of 12 per cent. Often there are no obvious reasons for this. The assessment of these variations was the main focus of a study carried out in 2010. The client was the municipality of Sandnes. Data was collected from local staff registers on sickness absence at around 30 primary and secondary schools. The data was linked to results from staff surveys conducted at the schools. Staff satisfaction was measured in the following areas: relationships with colleagues, management, organisation of the work, physical adaptation and safety, well-being, professional and personal development and solution-driven culture. The results showed that at school level there was a clear tendency towards a link between satisfaction in these areas and sickness absence.

This was true for all areas but to a significantly varying extent. The extent to which staff satisfaction helped explain differences in sickness absence was also more pronounced in some years than others. The results also showed that different factors explained the differences in sickness absence between the schools from year to year. The extent to which the culture at the school was perceived to be solution-driven proved a significant link with sickness absence in one particular year. Other problems explained the differences in sickness absence the previous year, however. In that year, it was satisfaction with how well the work was organised and physical adaptation that proved significant links with sickness absence at school level. The study implied that it was important to see staff satisfaction in relation to expected effects such as sickness absence. This appears to be particularly relevant when the information is to be used to help develop an efficient set of measures for improvement. The study documented that the relationship between staff satisfaction and sickness absence is not a stable one and that tailor-made working environment programmes should be developed on an annual basis.

EMPLOYEE-DRIVEN INNOVATION

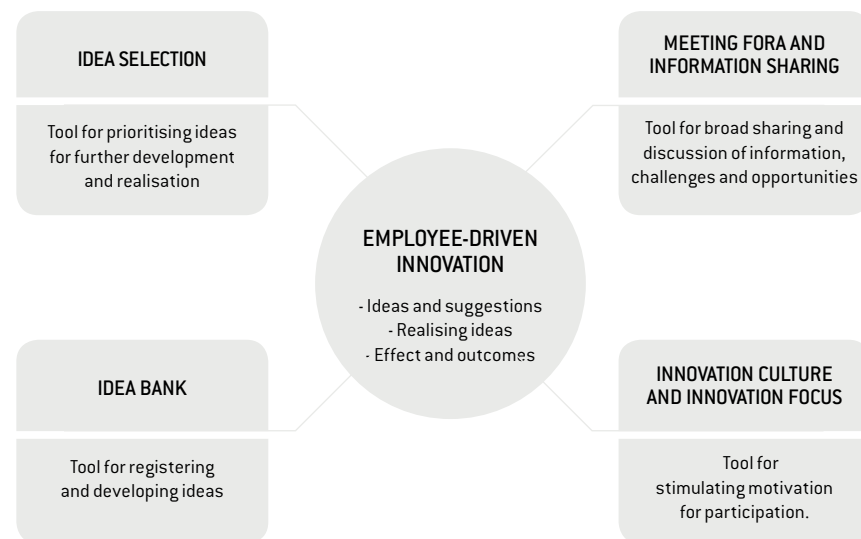
In spring 2010, amongst tough competition, IRIS won a tender from the Ministry of Trade and Industry. The assignment was to produce a handbook with guidelines for employee-driven innovation. The background to the assignment was the White Paper on Innovation (no. 7, 2008–2009) in which the government points to investment in employees as an important part of its innovation policy.

Employee-driven innovation is a collective term for employees' active participation in the development of products, services and production processes and offshoots from existing activities. In other words, it is about everyone having the potential for creativity and being able to contribute in the workplace, as long as provisions are made. Employees often see challenges and opportunities that managers and people in dedicated innovation teams are unable to see. Thus, there is untapped potential in taking a clearer and more systematic approach to the involvement of employees in the innovation process.

In the project, we carried out a study, in collaboration with researchers from NTNU Social Research, of 20 Norwegian businesses that have succeeded in involving employees in the innovation process. The selection was made on the basis of recommendations from various sources such as the Norwegian Confederation of Trade Unions and the Confederation of Norwegian Enterprise, industry organisations and trade associations. Through interviews with managers, employees and employee representatives (where present) we sought to establish how the best enterprises practice employee-driven innovation, which methods they apply, and which results they have achieved. The work on the handbook has subsequently been a kind of search for the best practice in employee-driven innovation in a Norwegian context.

The result of the study shows that there is not one best practice. On the contrary, we found that employee-driven innovation was practiced in a wide variety of ways without being able to simply say that one approach is better than the other. The challenge has therefore been to identify signs, characteristics and working methods that are typical for businesses that have succeeded with employee-driven innovation. The handbook is therefore about what characterises the best companies and how they work to actively involve employees in the innovation processes.

The results of the work are presented by first looking at what successful employee-driven innovation requires from managers, employees and employee representatives. It then examines what it is that characterises the corporate culture in those businesses that successfully practice employee-driven innovation. The result is presented in the form of nine cultural traits that appear to support employee-driven innovation: involvement, trust, security, a co-operative approach, pride, tolerance, focus on development, autonomy and transparency. The handbook then sets out specific steps for achieving employee-driven innovation, as summed up in this illustration:

(Illustration: Measures for employee-driven innovation)

In addition to the handbook, the project has also produced a knowledge summary showing what research literature has to say about the conditions that exist for employee-driven innovation and the effects that employee-driven innovation generates for the businesses and for society. One factor highlighted in several research papers is the co-operative approach and the dialogue between management and staff. Employees' experience of autonomy and challenges in their work is important, and the way in which management fulfil their roles is therefore clearly significant. Dialogue and good co-operation both with other employees and external sources are also important.

The handbook for employee-driven innovation and the knowledge summary will be published in the first quarter of 2011. The handbook will be available in print and online. The target group is managers and employees in businesses seeking knowledge of how employees can become more actively involved in the innovation process.

THE INTEGRATION RESEARCH PROGRAMME

In 2007, StatoilHydro entered into an extensive research agreement with IRIS, SNF and Fafo to document the experience of the company's merger and integration process. The programme was due to run for three years, from 2008 until 2010, and IRIS served as a contract party with responsibility for managing the project.

The project has comprised seven topics:

- (1) Intentions of the integration process
- (2) Change management
- (3) Joint decision-making and co-operation between the parties
- (4) Identification and reputation
- (5) New organisation
- (6) Utilisation of expertise
- (7) Health, safety and working environment

The aim of the programme has been to:

- (1) obtain knowledge of, and within, the company to support the integration process
- (2) document results and experiences
- (3) build expertise for future StatoilHydro change processes

Work on the various topics has taken the form of close crossdisciplinary co-operation within the various specialised fields, including a shared responsibility for the bigger picture. Extensive data has been collected in the form of hundreds of interviews and quarterly surveys.

The project's findings have been communicated by way of regular reporting to selected groups at Statoil, larger reports evaluating the two main phases of the integration process, and scientific dissemination through the publication of articles. A number of master's theses have also been published.

In connection with the conclusion of the programme a book will be published, providing a thorough analysis of the integration in respect of the seven topics mentioned above. The book will be launched in February in connection with a seminar at NHH, where Helge Lund will share his thoughts on the researchers' findings.

The integration research programme has helped build solid expertise on change and integration processes amongst the participating research communities. Statoil has expressed great satisfaction with the job carried out by the researchers and with the publications that have been released.

DATA PROTECTION AND TRAFFIC SAFETY

Many new traffic safety measures involve the registration and storage of personal data. This makes it pertinent to raise questions about data protection. On behalf of the Norwegian Public Roads Administration, the Directorate of Public Roads, IRIS has carried out a project with the aim of looking at the level of acceptance amongst different groups of traffic safety technologies that may pose a threat to data protection. The questions were answered with the help of a survey and personal interviews conducted with selected politicians, industry experts and motorists, with and without experience of traffic safety technology in their cars.

The project found that people's understanding of data protection does not necessarily coincide with the legal understanding whereby data protection is linked to rules on how personal data should be registered, stored and used. The majority still trusts that data protection is safeguarded by legislation.

From the interviews it emerges that auto-nomy is more important than anonymity. This means that there is little acceptance of technologies that overrule the motorist, while the interviewees do not object much to being electronically registered when travelling. There is greater acceptance of electronic registration when it takes place in connection with crime fighting than when the aim is surveillance. Lawyers and police representatives point out that electronic registration on a large scale is in conflict with the basic principle of only collecting relevant information, and then only on the basis of suspicion. At the same time the majority stated that they accept information being collected about their own and others' driving behaviour if it helps make travelling on the roads safer. The majority of people are also willing to provide information if it results in cheaper insurance.

The project shows that the boundaries of what is acceptable in terms of traffic safety technologies involving personal data registration are unclear. For motorists, the boundaries are affected by practical and personal considerations, while politicians and experts are more concerned with principles. What is acceptable is therefore a question of how various considerations are weighed against each other.

The project offers an insight into how different groups judge traffic safety and data protection. This will assist decision-makers when arguing for traffic safety technologies.

NEW RESEARCH ON PETROLEUM POLICY IN THE NORTH

Norwegian oil and gas activities began in the North Sea and have so far been primarily studied from a national perspective. In recent years the centre of gravity of these activities has shifted north. The public debate is currently characterised by opposing fronts, where petroleum expansion in the north is said to be either a curse or a blessing. In the book *Oljevirksomhetens inntog i nord* (Gyldendal Akademiske) the authors delve behind the front lines and into the borderland that is the core of the debate. IRIS researchers have contributed two chapters to the book; Gunnar Thesen and Einar Leknes have written about the broader outlines of the petroleum policy for North Norway, while Janne Thygesen and Einar Leknes have written about the perspectives taken by newspapers and politicians on the question of developing the Goliat field outside Hammerfest. What the contributions have in common is a linguistic approach to policy design, but while the first contribution looks at the broader outline of petroleum policy, the second looks at a specific development in recent times.

Thesen and Leknes highlight how Norwegian government policy on petroleum activities in the north has developed from the 1970s until the present day. Twenty four parliamentary White Papers on petroleum activities have provided the background data for the contributions. Narrative policy analysis has been used to identify the underlying ideas in policies and to establish how governments have used various rhetorical methods and literary tools such as metaphors, ambiguity and numbers in their policy design. The analysis shows that a dedicated petroleum policy for the north has been designed only to a limited extent and that the northern regions are drawn into national policy especially when they can help increase the resource base. The northern policies of various administrations have told two different stories: a fairytale based on a hope of regional development and progress, and a drama based on fear and on the threats that the activities can pose to fish stocks and the environment.

Thygesen and Leknes' contribution concerning the Goliat case looks at which premises and arguments have had the most impact in the political decision-making process. In studying 152 newspaper articles about the Goliat case the frameworks of interpretation have been identified and compared with presentations in parliamentary bills, committee recommendations and parliamentary debates. The newspapers have approached the Goliat case differently. *Nordlys* and *Finnmark Dagblad* emphasised local jobs, *Aftenposten* the environmental aspect, while *Dagens Næringsliv* (DN) focused on the economy. The government and parliament gave much attention to jobs and the environment, but the decision went against the newspapers' position in this respect. With regard to the economic approach to the case, the decision was in line with DN's position, although this was given scant attention. The analysis shows that the newspapers have aimed to reach different demographics with their approaches. Overall, the newspapers have had limited influence on the political outcome of the case, something that concurs with the theory that all media institutions must approach a case identically in order to influence actual policy.

THE POLITICAL INFLUENCE OF INTEREST GROUPS

The exertion of political influence by organised interests has long been a key topic in Norwegian social research. In the 1960s the world-renowned Norwegian political scientist Stein Rokkan found that parliament was of little importance and that it was in fact negotiations between interest groups and civil servants in the so-called "corporate channel" that determined public policy. In the early 1980s the chair of the first Maktutredningen [Power Studies] inquiry, Gudmund Hernes, also claimed that power had shifted from parliament to the civil service and the organisations.

Since the mid-1990s researchers from IRIS have carried out a series of projects focusing on influence exerted by organised interest groups over policy design in areas such as the environment, agriculture, sport and health. Qualitative studies of specific decision-making processes and quantitative surveys form part of this research. The results, which have been published in a number of books and scientific articles, have helped modify the political influence of organised interests.

In 2010 a Scandinavian research group with participants from IRIS and the universities of Odense, Århus and Uppsala published an article in the periodical *Voluntas* which showed that the corporate system with representation by interest groups on public boards, councils and committees had been disassembled. Fewer committees for designing new political initiatives are being appointed and, particularly in Norway's case, fewer boards and councils charged with implementing public policy are being appointed. In an article accepted for publication in the periodical *Government and Opposition* this is explained on the one hand by weaker governments that cannot simply "deliver" a policy that the organisations want, and on the other by organisations not being able to secure the support of their members to the same extent as before. A forthcoming article on Danish and Norwegian interest groups shows that there has been a significant increase in more informal lobbying activities in the Danish and Norwegian parliaments. In Norway's case the study is based on a survey of nationwide interest groups carried out by IRIS in partnership with the Norwegian Social Science Data Services.

Together with AKF/University of Copenhagen IRIS has also conducted a separate survey of Danish and Norwegian organisations for disabled people and patients. The first results were presented in 2010 in an article in the Danish periodical *Politica*. The survey found that patient organisations are mostly concerned with offering advice and guidance to its members, but most of them also emphasise the importance of influencing political authorities. The Danish organisations have more contact with regional political circles than their Norwegian colleagues, while lobbying activities by the Norwegian organisations are aimed more at the state level. This is linked to the fact that the responsibility for running public hospitals rests with the Danish regional councils, while in Norway the responsibility lies with the state. Almost half of the Norwegian patient organisations said it was very easy or quite easy to gain acceptance for the organisation's view from directorates, while just over one third said the same in relation to parliament. Barely one fifth of the patient organisations said it was easy to gain acceptance from the boards of regional and local health trusts.

INNOVATION WITH RESEARCH ELEMENT

With the VRI programme (Measures for Regional R&D and Innovation) the Research Council of Norway aims to promote regional R&D-based innovation. The programme comprises a number of regional VRI projects. In Rogaland the project is organised as one interaction project and one research project. Rogaland County Council manages the interaction project, while IRIS manages the research project. The interaction project incorporates a range of approaches. All of these are intended to boost interaction between businesses and R&D institutions and the support system. Examples of approaches include skills brokering, preliminary projects, dialogue conferences and human exchanges between businesses and universities /institutions of higher education. The research project monitors the interaction programme with a view to evaluating and influencing the effect of the approaches. The first VRI period (2008 – 2010) has now been completed and Rogaland has received funding from the Research Council for a further three years.

During Rogaland's first VRI period, skills brokers visited 280 businesses. Fifty preliminary projects were approved. Fifty-seven interaction projects, of which 30 were dialogue conferences, have been completed. Around 30 people have taken part in exchanges between businesses and R&D institutions. These activities have led to 36 secondary projects, which have seen the release of funds totalling NOK 35 million. All of the above are attributable to the effects of VRI. However, many of those involved in VRI Rogaland are asking: "Is VRI working? And if so, how?" The reason is that the number of businesses visited, preliminary projects, etc., do not say much about the systematic effect of VRI on innovation in the region. In the next period we will be developing an overall goal for VRI-specific innovation. In order to do this we need detailed insight into the processes that impact on the effects of VRI. In order to obtain such insight we require cross-discipline skills in the form of social sciences, technology, psychology, biology/genetics and mathematics. Three important processes that affect innovation are:

(1) Agreement on objectives:

Interviews, action research/observational studies and a survey have shown that both VRI participants and businesses find the VRI objectives unclear. One reason for this is the ambiguous terms used when formulating objectives. We have also found that there is limited expertise on setting and achieving common goals.

(2) Mutual learning (empathic) communication:

Transparency, honesty and empathy are keywords for this type of communication. It is often taken for granted that we possess knowledge and skills in the field of communication. This is not the case. Most people are able to talk. Fewer people have the ability to communicate in a way that facilitates mutual learning. Through VRI we have documented limited communication skills amongst participants working together to promote regional innovation.

(3) Endurance:

Participants in Rogaland are showing endurance in terms of how to succeed with VRI. This endurance probably relates to a sense of agreement on how to implement the approaches.

The first step in our research is to obtain knowledge on how we can achieve increased innovation. The second step is to ensure that this knowledge is put to use.

THE LEGIONELLA BACTERIA: VIRULENCE AND ANXIETY

Bacteria surround us everywhere we go. The human body contains up to ten times as many bacteria as human cells. Only a minority of these bacteria is potentially dangerous for us. Anxiety, virulence and resistance are key words describing our research area "Bacteria and Society". In our research we aim to develop simpler methods for monitoring pathogenic bacteria. We also study the mechanisms behind people's fear of these bacteria. What humans think about bacteria is often determined by society, in terms of economics, politics and the quality of life of individuals. Research based knowledge is therefore crucial for a rational risk assessment and a balanced risk governance of pathogenic bacteria.

Legionella bacteria occur naturally in fresh water and soil, but in very low concentrations. It is only when they enter man-made structures such as cooling towers, jacuzzis and showers that the conditions for growth become more favourable. Hence the bacteria can increase in numbers and potentially become pathogenic. Legionella bacteria can result in two different forms of disease: Legionnaire's disease, which is a serious form of pneumonia, and Pontiac fever, which can be compared to a mild form of flu. There are around 50 types of legionella bacteria, and disease is usually associated with Legionella pneumophila – the bacterium that loves lungs (pneumo = lungs, phila = love). L. pneumophila can be further divided into different serogroups. 60 - 80% of disease cases caused by L. pneumophila serogroup 1. Legionella is not transmitted from human to human. Also, only a minority of us become ill when encountering the bacteria (<1%). Of those affected, mortality is in the region of 7–30%, and these are usually older people with a poor immune system. Incidents involving younger adults with a weakened immune system have been reported, but this is rare. In other words, for most of us the legionella bacterium is harmless.

This research project is carried out on behalf of the municipality of Stavanger, and is based on the need for further knowledge about methods for reducing the risk of legionella infections via municipal showers. The project started in autumn 2007 and is now about to be completed. We have documented that the prevention procedures previously implemented in Stavanger did not work as intended. These procedures were in accordance with the guidelines from the National Institute of Public Health, but Stavanger municipality had started to question the effect of the procedures.

An important finding is that the total amount of bacteria in water cannot be used as an indicator for the presence of legionella. We have shown that legionella might as well occur in shower water containing few other bacteria as in water with a lot of other bacteria. As part of the project, we have developed a fast and relatively inexpensive method for detecting legionella.

We have also shown that hot water treatment, which is a recommended preventive method today, is not working as intended. Both Legionella and other bacteria recolonize the system relatively quickly after such treatment.

Furthermore, the legionella strains found in the Stavanger region are not of a type normally associated with disease. The next question will then be whether it is necessary to channel resources into eliminating this type of L. pneumophila? The most important step could simply be to monitor. By monitoring we will also know if legionella is present in buildings frequently visited by persons with impaired immunity. If we for instance discover L. pneumophila serogroup 1 in such a building, specific measures should be implemented.

